

Møteinnkalling

Utvalg: **Arbeidsutvalg for Midtre Nordland nasjonalparkstyre**
Møtested: Mail-møte med høring i styret
Dato: 22.10.2013
Tidspunkt:

Saksliste

Utvalgs- saksnr	Innhold	Lukket	Arkiv- saksnr
AU 34/2013	Saltfjellet - Svartisen nasjonalpark - Søknad om bruk av helikopter i forbindelse med leting etter sau - Øyvind Stolpen		2013/7332

Arkivsaksnr: 2013/7332-0

Saksbehandler: Hanne Etnestad

Dato: 18.10.2013

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Arbeidsutvalg for Midtre Nordland nasjonalparkstyre	34/2013	22.10.2013

Saltfjellet - Svartisen nasjonalpark - Søknad om bruk av helikopter i forbindelse med leting etter sau - Øyvind Stolpen

Forslag til vedtak

Øyvind Stolpen gis med dette avslag på søknad om dispensasjon fra motorferdselsforbudet i Saltfjellet-Svartisen nasjonalpark og Gåsvatnan landskapsvernområde for bruk av helikopter forbindelse med leting etter sau. Avslaget er gitt med hjemmel i kapittel IV, pkt. 4.1 i verneforskriften for nasjonalparken og kapittel IV, pkt. 7 i verneforskriften for landskapsvernområdet..

Bakgrunn

I e-poster av 17.10.13 og 18.10.13 søker Øyvind Stolpen om dispensasjon for bruk av helikopter til leting etter savnet sau i området Saltdal i øst, Beiarn i vest, Bjøllåvatnet i sør og Gjømmervatnet i nord, samt tillatelse til landing inntil fem plasser for å sette av inntil fem personer og hunder for å drive eventuelle dyr ned til bygda, dette kan da bety inntil fem landinger. Stolpen mangler 2 sau og 41 lam og Per Arne Knædal, Saltdal mangler ca 88 dyr. Transporten ønskes gjennomført så snart været tillater det og letemannskaper er tilgjengelig.

Grunnlaget for avgjørelsen

Midtre Nordland nasjonalparkstyre har forvaltningsmyndighet for Saltfjellet – Svartisen nasjonalpark og Gåsvatnan landskapsvernområde og skal behandle dispensasjonssøknader. Saltfjellet – Svartisen nasjonalpark og Gåsvatnan landskapsvernområde ble etablert ved kgl. res. av 8. september 1989.

Formålet med Saltfjellet – Svartisen nasjonalpark er å bevare et vakkert og tilnærmet uberørt fjellområde med dets plante- og dyreliv og geologiske forekomster, der variasjonen i naturforholdene er særlig markert og verdifull, samt å gi allmennheten mulighet til naturopplevelse i området.

Formålet med Gåsvatnan landskapsvernområde er å bevare et egenartet og vakkert naturlandskap, herunder Jarbrudalen med Russåga, Norges største uregulerte underjordiske elv og de botaniske meget rike områdene i Kvitberget og Skjevlfjellet.

I tillegg skal nasjonalparken og landskapsvernområdet sammen med Saltfjellet landskapsvernområde og Storlia naturreservat bidra til å bevare et sammenhengende naturområde som også inneholder mange samiske og andre kulturminner.

I utgangspunktet er det forbud mot all motorisert ferdsel i Saltfjellet – Svartisen nasjonalpark og Gåsvatnan landskapsvernområde, jf. verneforskriftenes kapittel IV, pkt. 4.1 for nasjonalparken og kapittel IV, pkt. 7 for landskapsvernområdet. Motorferdsel, herunder landing med luftfartøy og lavtflyging er ikke tillatt. Med landing menes her også henting og bringing av passasjerer og gods selv om landing i egentlig forstand ikke skjer.

Verneforskriften for Saltfjellet – Svartisen nasjonalpark, kap. IV pkt. 4.3 tredje strekpunkt åpner for at det kan gis tillatelse til motorferdsel i andre nødvendige tilfeller. Gåsvatnan landskapsvernområde har imidlertid ingen slik bestemmelse og søknaden må derfor behandles etter den generelle unntaksbestemmelsen.

I forvaltningsplanen er lavtflyging med småfly angitt som en aktuell aktivitet i forbindelse med lokalisering av sau under sanking. Inntransport av personell i forbindelse med sanking er ikke angitt som et nødvendig tilfelle.

Ved ikrafttredelse av naturmangfoldloven 01.07.09 ble verneforskriftenes generelle dispensasjonsbestemmelse satt ut av kraft (jf. naturmangfoldlovens § 77 andre punktum). For Saltfjellet – Svartisen nasjonalpark vil det si at kap. IV pkt. 8 ikke lenger er virksom, for Gåsvatnan landskapsvernområde gjelder dette kap. VIII. Søknader etter den generelle dispensasjonsbestemmelsen skal derfor vurderes etter naturmangfoldlovens (nml) § 48 i stedet.

Etter § 48 i naturmangfoldloven kan forvaltningsmyndigheten gjøre unntak fra et vernevedtak dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig.

Søknaden skal også vurderes etter prinsippene i naturmangfoldlovens §§ 8 til 12.

Vurdering

I utgangspunktet er det forbud mot all motorisert ferdsel i Saltfjellet – Svartisen nasjonalpark, jf. verneforskriftenes kapittel IV, pkt. 4.1. Motorferdsel kan ha negative effekter for verneverdiene gjennom forstyrrelse, slitasje og støy, men samtidig vet vi at helikoptertransport i et begrenset tidsrom, vil ha liten innvirkning på vegetasjonen med hensyn til slitasje.

Det har enkelte år blitt gitt dispensasjon for motorisert transport i forbindelse med nedsanking av sau innenfor verneområdene på Saltfjellet, dette i tilfeller med svært tidlig snøfall og stor aktivitet av rovdyr.

I henhold til søknaden og etter samtale med Fylkesmannen i Nordland er det ikke registrert noen ekstraordinære skadesituasjon i området eller bevilget spesielle ekstraordinære midlere i forbindelse med nedsanking av sau i dette beiteområdet. I samtale med Stolpen gav han heller ikke informasjon om at det var observert levende dyr inne i verneområdene som ikke var tatt ut. Søknaden angir kun at det er en del dyr som ikke har kommet til rette.

Det aktuelle beiteområdet har i tidligere dispensasjon også fått innvilget en tillatelse til å kjøre med barmarkskjøretøy langs en traktorvei et stykke inn i området, to ganger pr. uke fra og med juni og til 15. september, og derved hatt mulighet for å ha en oversikt over hvor sauen ferdes og oppholder seg i området. Sankeforholdene denne høsten har også vært gode i september og begynnelsen av oktober.

Verneforskriften for Saltfjellet – Svartisen nasjonalpark, kap. IV pkt. 4.3 tredje strekpunkt åpner for at det kan gis tillatelse til motorferdsel i andre nødvendige tilfeller. Det søkes her om dispensasjon for transport av personell, ikke tyngre materiell og utstyr som en vil betegne som nødvendig transport.

Motorferdsellovens § 4 Nødvendig person- og godstransport i jordbruksnæring (jf § 4 c), åpner heller ikke opp for en generell tillatelse til transport av personell i forbindelse med leting og sanking av sau.

Denne bestemmelsen tolkes imidlertid strengt. I Miljøverndepartementets rundskriv T-1/96 «Om lov om motorferdsel i utmark og vassdrag av 10.juni 1977 nr 82» står det at bestemmelsen ikke åpner for bruk av terrengmotorsykkel i forbindelse med sauesanking.

I brev av 6. juli 2006 «Motorferdsel i utmark – sauesanking og tilsyn av sau» skriver Direktoratet for naturforvaltning (DN)(nåværende Miljødirektorat);
«Direktoratet antar at frakt av letemannskap og utstyr fram til det sentrale beiteområdet ikke faller inn under det man betegner som sauesanking, slik at det vil være anledning til å benytte motorkjøretøy til slik person- og godstransport, såfremt det er nødvendig. Direktoratet vil i denne sammenheng presisere at det kun vil være anledning til å kjøre ut til det sted i terrenget hvor man har sin base og hvor man driver sanking til/fra. Frakt av personer og gods i forbindelse med selve sankingen / gjeting av sau kvalifiserer imidlertid ikke til nødvendig transport i medhold av §4 bokstav c. Selve sankingen av sau faller således utenfor det bestemmelsen tillater, og motorferdsel i denne sammenheng vil ikke være tillatt.»

DN (nåværende Miljødirektorat) skriver også i et vedtak av 13.12.2011 i en klagesak i forbindelse med motorisert transport ved tilsyn av sau på beite;
«Direktoratet har i brev datert 6. juli 2006 lagt til grunn at personell i forbindelse med sauesanking kan ta seg frem til beiteområdet til fots, eventuelt at man starter sankingen fra nærmeste skogsbilvei eller annen vei der motorferdsellovens regler ikke gjelder. Direktoratet anser det som klart at motorferdsellovens krav om at kjøringen må være "nødvendig", innebærer at frakt av letemannskap og utstyr fram til beiteområdet langs traktorveg, kjørespor eller i urørt terreng, kun kan skje dersom sankingen skal skje i et stort område som ikke er tilgjengelig på annen måte. Med unntak av Finnmark hvor det finnes store veiløse områder, vil det kun i svært spesielle tilfeller være nødvendig å bruke motorkjøretøy til å transportere ut personell og utstyr til et startpunkt i det sentrale beiteområdet.»

Av det overstående vurderer en det slik at bestemmelsen om nødvendig transport inn i verneområdene når det gjelder transport av personell kun gjelder transport inn i områder som ikke er tilgjengelig på annen måte. Det forekommer heller ingen spesielle omstendigheter i dette beiteområdet som medfører at begrepet «nødvendig» i verneforskriften skal kunne benyttes i dette tilfellet. Eventuell tillatelse til omsøkt formål må derfor behandles den generelle dispensasjonsbestemmelsen for verneområdet, nml § 48, en hjemmel som kun kan benyttes i unntakstilfeller.

En dispensasjon etter nml § 48 forutsetter at vedtaket ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig.

Det finnes mange eksempler på at "lovlige" tiltak, gjennomført over en rekke år, samlet innebærer uheldige endringer av verneverdiene. Det er ikke ønskelig at verneformålet svekkes ved en bit-for-bit-forvaltning, mange mindre tiltak kan i sum få store konsekvenser for verneformålet.

I rundskrivet «Forvaltning av verneforskrifter. Rundskriv nov. 2001, revidert feb. 2010» utgitt av DN (nåværende Miljødirektorat) står det på s.13:

“I noen saker vil imidlertid et tiltak kunne være i strid med verneformålet selv om det ikke kan påvises noen nevneverdig negativ virkning på verneverdiene. Det gjelder for eksempel dersom et mindre tiltak har liten betydning for verneverdiene på stedet isolert sett, men presedenshensyn står så sterkt at en dispensasjon på sikt vil kunne føre til en uthuling av verneformålet. Det må i behandlingen av saken legges vekt på at verneformålet ikke skal svekkes ved en bit-for-bit-forvaltning, ettersom mange mindre inngrep i sum kan få store konsekvenser for verneformålet. Det er også viktig å være oppmerksom på at selv om omsøkte tiltak ikke har negativ betydning for verneverdier kan tiltaket generere annen virksomhet som kan skade verneverdiene.»

I henhold til §7 i naturmangfoldloven skal de miljørettslige prinsippene; kunnskapsgrunnlaget (§8), føre-varprinsippet (§9), økosystemtilnærming og samlet belastning (§10) legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet.

En kjenner ikke til registreringer av sårbare arter eller naturtyper i området, men vurderer denne motoriserte transporten slik at føre-var-prinsippet og samlet belastning i området må tillegges stor vekt.

I og med at det foregår omfattende beitebruk i mange nasjonalparker, kan en liberal dispensasjonspraksis i forhold til bruk av helikopter bidra til å skape presedens, både i dette verneområdet og i andre områder. Noe som kan føre til en «bit-for-bit» uthuling av vernet, og legge grunnlaget for en utvikling som på sikt kan skade verneinteressene. Denne transporter i tillegg til den øvrige motoriserte transport i området, ikke minst den omfattende ferdselen i forbindelse med tilsyn av sau i området, vil medføre en samlet belastning som vil kunne stride mot verneformålet for områdene.

I nasjonalparken er også allmenhetens muligheter for naturopplevelse en del av verneformålet, jf. verneforskriftens kap. III. Stillhet og ro er vanligvis en viktig del av naturopplevelsen. Området benyttes til både småviltjakt og storviltjakt som foregår på høsten og i samme periode som det er aktuelt med sanking av sau. Økt motorferdsel vil dermed kunne være i strid med denne delen av verneformålet. En slik praksis vil heller ikke være i samsvar med verneforskriftenes uttrykte målsetning om å redusere motorferdselen til et minimum.

Verneforskrifter og forvaltningsplanen for verneområdene på Saltfjellet er under revisjon, og det er heller ikke i nye forskriftsmaler gitt åpning for spørsmålet om dispensasjonspraksis for motorisert ferdsel i forbindelse med sanking av sau.

Alternative driftsmetoder eller teknikker for å kunne føre et effektivt tilsyn av sau på beite er ikke vurdert i denne sak, jf. nml § 12. I forvaltningsplanen for verneområdene på Saltfjellet er lavtflyging med småfly angitt som en aktuell aktivitet i forbindelse med lokalisering av sau under sanking.

En etablert praksis er å gi dispensasjon til bruk av mikrofly til identifisering av dyr i fjellet uten å tillate lavtflyging. En slik tillatelse er bl.a. gitt til Fauske/Sørfold Saueholdsforening innenfor Sjunghatten nasjonalpark.

Konklusjon

Omsøkte tiltak vurderes til å være i strid med formålet med vernet av Saltfjellet-Svartisen NP og Gåsvatnan landskapsvernområde og vurderes til å kunne skape presedens, en mener derfor det ikke kan gis dispensasjon.

Klageadgang:

Avgjørelsen kan påklages til Miljøverndepartementet. Klagefristen vil være tre uker etter at vedtaket er mottatt. Eventuell klage sendes gjennom nasjonalparkstyret.

Parter i saken:

Fylkesmannen i Nordland	Moloveien 10	8002	BODØ
Miljødirektoratet	Postboks 5672 Sluppen	7485	TRONDHEIM
Naturvernforbundet i Nordland	Loftfjellveien 7	8602	Mo i Rana
Reindriftsforvaltningen Nordland	Sjøgt. 78	8200	Fauske
Saltdal kommune	Kirkegt. 23	8250	Rognan
Saltfjellet reinbeitedistrikt	Junkerdal	8255	RØKLAND
Statskog Fjelltjenesten v/Kristian Sivertsen	Postboks 63 Sentrum	7801	NAMSOS
Statskog Salten	Postboks 63 Sentrum	7801	NAMSOS
Øyvind Stolpen			

Andre relevante dokumenter, ikke vedlagt:

- Verneforskrift for Saltfjellet – Svartisen nasjonalpark
- Naturmangfoldloven